

KORRESPONDENTERNA: NÄR BRUNNEN SINAR

Korrespondenterna tar upp globala frågor genom människors berättelser. Ett reportagemagasin som med lust, nyfikenhet och engagemang skildrar sammanhang i världen med ett personligt berättande.

Bristen på vatten är det största hotet mot mänskligheten i dag. I många fall leder det till förstörda jordbruk, undernäring, dålig hälsa, krig och folkomflyttningar. Reportage från USA, Indien och Libanon.

FILMFAKTA

GENRE: Dokumentär

ÄMNE: Biologi, Geografi

ÅLDER: Från 13 år (H, Gy)

SPELTID: 29 min

TAL: Flera språk

TEXT: Svenska

LAND: Sverige

PRODUKTION: SVT

PRODUKTIONSÅR: 2016

ARTIKELNR: ETS5120

”Vatten är av avgörande betydelse för alla kända former av liv...”
-Nationalencyklopedin

Rent vatten är en mänsklig rättighet, men fortfarande saknar 663 miljoner människor tillgång till rent vatten och varje dag dör 800 barn under fem år på grund av smutsigt vatten, brist på toaletter och dålig kunskap om hygien. Orsaker till **bristen på rent vatten** runt om i världen är torka, ökenbildning, förorening, krig och brist på hygien. (Källa: UNICEF)

LÄROPLANSMÅL (Lgr11 och Lgy11)

Biologi 7-9 – Ur det centrala innehållet

- Människans påverkan på naturen lokalt och globalt. Möjligheter att som konsument och samhällsmedborgare bidra till en hållbar utveckling.
- Aktuella samhällsfrågor som rör biologi.

Geografi 7-9 – Ur det centrala innehållet

- Jordens klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människors levnadsvillkor.
- Klimatförändringar, olika förklaringar till dessa och vilka konsekvenser förändringarna kan få för människan, samhället och miljön i olika delar av världen.
- Hur jordens befolkning är fördelad över jordklotet samt orsaker till och konsekvenser av den ojämna befolkningsfördelningen. Migration och urbanisering och orsaker till och konsekvenser av detta.
- Sårbara platser och naturgivna risker och hot, till exempel översvämningar, torka och jordbävningar, och vilka konsekvenser det får för natur- och kulturlandskapet.
- På vilka sätt sårbara platser kan identifieras och hur individer, grupper och samhällen kan förebygga risker.
- Intressekonflikter om naturresurser, till exempel om tillgång till vatten och mark.
- Förekomst av och orsaker till fattigdom och ohälsa i olika delar av världen.
- Samband mellan fattigdom, ohälsa och faktorer som befolkning-

stäthet, klimat och naturresurser.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,
- utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen,
- värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.

Naturkunskap Gymnasiet – Ur det centrala innehållet

- Frågor om hållbar utveckling: energi, klimat, ekosystempåverkan, ekosystemtjänster, resursutnyttjande och ekosystemens bärkraft.
- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
- Samband mellan individens hälsa, dagliga vanor och livsstilar i samhället, till exempel i fråga om träning, kost, droger, konsumtion och påverkan på miljön. Hur naturvetenskap kan användas som utgångspunkt vid kritisk granskning av budskap och normer i medierna.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla:

2. Kunskaper om naturvetenskapens roll i aktuella samhällsfrågor och i förhållande till hållbar utveckling.
3. Kunskaper om olika livsstilers konsekvenser såväl för den egna hälsan som för folkhälsan och miljön.

Innan ni startar en diskussion kring filmen är det viktigt att läraren/ledaren går igenom handledningen och tänker på hur man ska hantera diskussionen och svaren.

INNAN NI TITTAR

- Filmen heter “När brunnen sinar” och besöker olika platser i världen – vad tror eleverna att filmen handlar om?
- Några begrepp att gå igenom innan ni tittar:
  - Träda
  - Ytvatten
  - Grundvatten
- Föreslå att eleverna gör minnesanteckningar alternativt lyssnar extra noga efter svar på följande frågor:
  - Hur ser vattentillgången ut på de platser vi besöker i filmen?
  - Vilka orsaker finns till vattenbristen på dessa olika platser?
  - Vilka konsekvenser ger vattenbristen? För naturen? För människor?
  - På vilka sätt hanterar man vattenbristen och hur anpassar man sig efter de nya förutsättningarna?

DISKUSSIONSFRÅGOR

- Vilka tre olika platser besöker vi i filmen? Studera gärna en världskarta tillsammans och notera var de olika platserna ligger.
- Gå igenom de fyra frågeställningarna ovan:
  - Vattentillgång i nuläget
  - Orsaker till vattenbristen
  - Konsekvenser för naturen och människor
  - Anpassningar och hantering av vattenbristen
- Vad innebär den indiske jordbrukaren Rameshs stora projekt? Hur går han tillväga?
- Vad tror den amerikanske jordbrukaren Joe krävs för att allmänheten ska förstå allvaret i situationen?
- Vad tror ni krävs för att vi ska klara problemen med vattenbrist i världen?

FAKTARUTA

GRUNDVATTEN

är vatten som finns under marken. En del av allt vatten som faller som regn och snö tränger ned under markytan i lösa jordlager, sprickor i underjordiskt berg och liknande. Det vatten som hålls kvar i ytliga lager nära marken kallas markvatten. I dessa lager finns även luft. Men en del av vattnet rinner djupare ned där det inte finns någon luft. Det är detta vatten som kallas grundvatten. Grundvattnet rinner vidare och kommer så småningom ut igen i källor och bäckar. Grundvattnet är för det mesta rent och man använder det gärna till dricksvatten. För att få upp det gräver eller borrar man en brunn. Men i stora städer, som behöver mycket vatten, tas ofta det mesta av vattnet från sjöar.

MARKVATTEN

det vatten som förekommer i markens omättade zon, dvs. i den del där porsystemet bara till en viss del är fyllt med vatten.

TRÄDA

åkermark som får vila ett eller flera år, som inte besås och antingen lämnas för bete eller bearbetas för ogräsbekämpning. Regelbunden träda ingick före de moderna växtföljdernas införande i det traditionella odlingsystemet.

YTVATTEN

vatten på markytan i motsats till grund- och markvatten, t.ex. vattnet i en sjö eller i en flod. I Sverige grundas omkring hälften av den kommunala vattenförsörjningen på ytvatten, den andra hälften på grundvatten eller anläggningar med konstjord grundvattenbildning. Ytvatten måste renas innan det används som dricksvatten.

Fakta hämtad från NE.se

FÖRDJUPNINGSUPPGIFTER

Välj en gemensam uppgift för alla eller låt eleverna arbeta med olika uppgifter och sedan redovisa sina resultat för varandra.

Vattenförbrukning

Låt eleverna fundera över sin egen vattenförbrukning. När konsumerar de vatten under ett dygn och hur mycket? Leta fram uppgifter på nätet om hushållens vattenförbrukning. Jämför och diskutera.

Vattenutmaningar

Lär er mer om vattenutmaningar Sverige står inför: www.svensktvatten.se/fakta-om-vatten/vattenutmaningar/

Vattenprojekt – Svenskt bistånd

Ta reda på information om hur svenskt bistånd arbetar med olika vattenprojekt runt om i världen: www.sida.se